

شرایط صدور پاسپورت برای بوتاکس و دیسپورت!

دکتر بهروز باریک بین متخصص پوست و مو عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

جمله علل تشید چین و چروک صورت، نور آفتاب و سیگار است که توصیه ما استفاده از کرمهای ضد آفتاب (بخصوص بین ساعات ۹ صبح تا ۴ بعد از ظهر)، مصرف مرتب میوه و سبزیجات و عدم مصرف دخانیات می باشد. برخی افراد نیز از روزی عادت، مرتب پیشانی خود راهنمگام صحبت بالا می اندازند یا باطرور تاخواسته مرتب اخم می کنند و یا هنگام رانندگی و مواجهه با نور آفتاب چشم‌های خود را جمع می کنند که موجب تشید چروک پیشانی، خط اخم بین دو ابرو و دور چشم می شود که در این گروه نیز تزریق دیسپورت یا بوتاکس می تواند بسیار موثر باشد و علاوه بر آن استفاده از عینک‌های آفتابی را نیز توصیه می نماییم.

۱) انواع سم بوتولینوم:

سم بوتولینوم توسط باکتری کلوستریدیوم بوتولینوم ساخته می شود که سرو تیپ‌های مختلفی دارد. اوین آنها که کاربرد بالینی پیدا کرد، سم بوتولینوم نوع (BTX-A) می باشد که دو نوع معروف دارد که توسط دو شرکت مجزا تولید می شوند. یکی از آنها دیسپورت نام دارد (که تزریق آن در ایران مرسوم‌تر است) و دیگری بوتاکس میباشد.

نحوه عملکرد نوروتوكسینهای نوع A (دیسپورت و بوتاکس)، جلوگیری از رهاشدن ماده‌ای بنام استیل کولین از نورونهای حرکتی در محل اتصال عصب به عضله است و بدین ترتیب عضله بطور فیزیولوژیک فلنج شده و طی مدت ۴-۶ ماه، ایمپالس‌های عصبی به عضله منتقل نشده و بدین ترتیب عضله شروع به ضعیف شدن و آتروفی شدن می نماید.

داروی جدیدتر بنام Myobloc یا Neurobloc از نوروتوكسین نوع B ساخته شده و کاربرد آن بخصوص در افراد سیار نادری که نسبت به دیسپورت یا بوتاکس مقاومت نشان می دهند می باشد. این دارو بصورت مایع بوده و آماده تزریق است (برخلاف دیسپورت و بوتاکس که بصورت پودر بوده و باید آنها را ابتدا آماده کرد). محل نگهداری آن نیز در یخچال است.

۲) تاریخچه و موارد کاربرد:

تزریق سم بوتولینوم از سال ۱۹۷۸ یعنی حدود ۳۰ سال قبل برای درمان حرکات غیرطبیعی صورت و پس از آن برای درمان لوچی چشم کودکان

۱) روش‌های جوانسانزی پوست چیست و آیا بوتاکس و دیسپورت در درمان هر چین و چروکی کاربرد دارند؟

هر روز به تعداد افرادی که برای بهبود و یا از بین رفتن چین و چروک صورت خود برای دستیابی به چهره‌ای جوانتر و زیباتر، به متخصصین پوست و مو مراجعه می نمایند افزوده می شود. عموماً بیماران از نحوه تاثیر بوتاکس و تزریق ژل و کاربرد این دو آگاهی زیادی نداشته و ما در این جا سعی داریم به کاربرد این دو و نیز توضیحاتی محمل در مورد دیسپورت و بوتاکس، کاربردها و عوارض آنها پردازیم. اگر چین و چروک صورت را به سه دسته طریف، متوسط و عمیق تقسیم کنیم، باید گفت تزریق ژل که عبارتست از تزریق ماده‌ای کاملاً مجاز شامل اسید هیالورونیک به زیر پوست، در درمان چین و چروک عمیق، متوسط و نسبتاً طریف کاربرد داشته و بیشتر مناسب چین‌های استاتیک، یعنی چین‌هایی که به حرکات عضلات صورت فرد ارتباط ندارند، مثلاً چین نازولالیال (چین بین بینی و گوش‌های دهان) می باشد. برای چین‌های عمیق و برای برخی گودی‌های صورت می توان از تزریق چربی فرد نیز استفاده نمود. در مورد چین‌های دینامیک، یعنی چین و چروکی که ارتباط مستقیم با حرکات عضلات صورت دارند، به عنوان مثال چین‌های افقی پیشانی، چین اخم بین ابروها و چین‌های دور چشم و روی کناره‌های بینی و نیز چین‌های ظریف روی لب فوقانی، می توان از دارویی به نام دیسپورت یا بوتاکس استفاده کرد که بسیار موثر و بی خطر می باشد (در صورت تزریق مناسب توسط متخصصین). البته در مورد چین‌های ظریف و متوسط از دیگر روش‌های درمانی شامل لیزر درمانی (لیزرهای لایه بدار و غیر لایه بدار)، پیلینگ (سطحی و عمیق) و میکروردم ابریشن نیز می توان بهره گرفت. برخی چین‌ها، که در اوایل دینامیک می باشند، مثلاً چین اخم بین دو ابرو، به مرور زمان به چین‌های عمیق استاتیک تبدیل می شوند که برای از بین بدن آنها، علاوه بر روش‌های فلنج کننده عضله مانند دیسپورت مجبور به استفاده از روش‌های درمانی دیگر شامل تزریق ژل می باشیم. باید توجه داشت که از

حد کف دست و پا و زیر بغل این است که این کار باید حتماً توسط متخصصین پوست انجام شود چراکه امکان خطر عوارضی مهم شامل افتادگی پلک یا لوچی چشم بدین ترتیب به حداقل می‌رسد. افتادگی پلک (پتوزیلک) در صورت رخداد، معمولاً موقت بوده و ۴-۶ هفته بطول می‌انجامد. از قطه چشمی آپرالکلونیدین می‌توان برای تخفیف این عارضه و البته نه کاهش مدت آن استفاده نمود. علت افتادگی پلک، انتشار دارو به عضله بالا برند پلک و فالج نمودن تا بجاگی آن است که با بکار گیری تکیه کار و غلطت های مناسب دارو هنگام تزریق و نیز توصیه های پس از تزریق به بیمار می‌توان رخداد این حادثه را به حداقل (کمتر از یک درصد) رسانید. بنابراین توصیه اکید ما به شما خواننده گرامی این است که از تزریق بوتاکس یا دیسپورت توسط افراد غیرپزشک و غیرمتخصص جدا پرهیز نمایید.

از عوارض دیگر تزریق می‌توان به سردردهای موقت پس از تزریق، خون مردگی در محل تزریق (به خصوص در بیمارانی که از درروهایی مانند آسپرین استفاده می‌کنند و یا در افراد مسن)، غیرقرینگی ابروها، شلی پلک تحتانی، اشکریزش، دو بینی، افتادگی ابروها، کاهش قدرت بستن چشمها، خشکی چشم، افتادگی لب بالا، اختلال در صحبت کردن و حرکات مختلف دهان و عدم توانایی سوت زدن (در صورت تزریق نامناسب دور دهان) اشاره نمود.

پژشک باید آگاهی کامل از وضعیت سلامتی و بارداری یا شیردهی بیمار و نیز آناتومی عضلات سر و گردن داشته باشد.

با تزریق دیسپورت می‌توان دم ابروها را بالا برد اما گاهی این بالا رفتن بیش از حد می‌شود که می‌توان با یک تزریق اندک دیگر، ۳ هفته پس از تزریق اولیه آنرا اصلاح نمود.

گاهی در افراد مسن که اغلب درجاتی از افتادگی پلک وجود دارد، تزریق دیسپورت اگر بطور نامناسبی در نواحی خارجی پیشانی انجام شود، موجب تشید افتادگی پلک خواهد شد و باید به این نکته مهم در تزریق دیسپورت به افراد مسن توجه داشت. همانطور که گفته شد، بهترین سن تزریق بین ۳۰-۵۰ سالگی است.

باز هم تأکید می‌کنیم که دیسپورت برای از بین بردن چین و چروک مربوط به پیری یا آفاتاب و یا افتادگی ها و شل شدگی های پوست و نیز برای چروک های عمیق کاربرد ندارد و روش های دیگری برای اصلاح آنها وجود دارد. تاکنون هیچ عارضه طولانی مدت یا آرژیکی برای دیسپورت گزارش نشده و با دوزهایی که برای موارد زیبایی بکار می‌رود، خطر ایجاد مقاومت ثانویه بسیار نادر است.

۷ جمع‌بندی:

اگزوتوکسین بوتولینوم بواسطه بلوک کردن رهایی استیل کولین، موجب فالج شیمیایی عضلات می‌شود و تزریق سم بوتولینوم نوع A (دیسپورت یا بوتاکس) در صورتی که در بیمار مناسب و با تکنیک و دوز اثر مناسب و توسط متخصصین پوست و مو یا جراح پلاستیک انجام شود، روش بسیار خوب و بی خطری برای کاهش و از بین بردن خطوط نیمه فوکانی صورت و نیز با احتیاط بیشتر نیمه تحتانی صورت و گردن می‌باشد. همچنین این روش را می‌توان با اعمالی مانند لایه برداری با لیزر یا تزریق ژلهای پرکننده و مجاز و یا چربی بدن فرد همراه نمود (البته با چند هفته فاصله). نهایتاً از تزریق دیسپورت می‌توان برای درمان تعزیریک بیش از حد کف دست و پا و به خصوص زیر بغل استفاده کرد و جالب اینجاست که مدت تاثیر این دارو به خصوص در زیر بغل طولانی و معمولاً ۶-۱۲ ماه است. □

(استرایسم) و نیز بلفاروساپاسم آغاز شده است و از سال ۱۹۹۲ نیز برای مقاصد زیبایی بکار گرفته شده و امروزه یکی از بهترین و موثرترین درمان‌ها در زمینه زیبایی پوست بوده و می‌توان به عنوان کمک درمانی به همراه اعمالی مانند جراحی پلک (بلفاروپلاستی)، کشیدن پوست صورت (لیفتینگ) یا تزریق ژلهای پرکننده یا چربی و یا انجام لیزر درمانی از آن با موفقیت استفاده کرد. در رشتہ پوست و زیبایی، تزریق دیسپورت به منظور از بین بردن یا بهبود خطوط اخم بین دو ابرو (خطوط گلابلاز)، خطوط افقی پیشانی، خطوط پنجه کالاغی دور چشم، بالا بردن و شکل دادن ابروها، خطوط دور لب، بالا بردن گوش‌های لب، بالا بردن نوک بینی، کم کردن عمق چاله چانه، بهبود پرتفالی شدن پوست چانه، ایجاد تعادل غیرقرینگی های صورت، خطوط عرضی و عمودی گردن و بالا خرمه بهبود هیپرھیدروز یا تعریق بیش از حد کف دست و پا و زیر بغل به کار می‌رود و البته در درمان برخی بیمارانی پوستی نیز تاثیر مثبت دارد. از دیسپورت یا بوتاکس در رشتہ های دیگر پژشکی شامل نورولوژی (درمان سردردهای میگرنی و تشنی، دیستونی های گردن و...)، چشم پژشکی (بلفاروساپاسم...) و گوارش (فیشر آنال...) نیز استفاده می‌شود.

بسیار مشاهده می‌شود که در بیمارانی که تزریق دیسپورت در پیشانی آنها برای بهبود خطوط عرضی پیشانی انجام شده است، سر دردهای میگرنی بیمار نیز بسیار کاسته شده و این خود انگیزه مهمی در تجدید تزریقات در بیماران مبتلا به میگرن می‌باشد.

۴ موارد ممنوعیت:

- تزریق سم بوتولینوم نوع A در موارد:
۱. وجود هر گونه اختلال عصبی عضلانی شامل میاستنی گراو یا ALS
۲. خانمهای حامله و شیرده
۳. بیمارانی که در حال مصرف آنتی بیوتیک های آمینوگلیکوزیدی می‌باشند
۴. بیماران حساس به آلبومین
۵. وجود عفونت فعلی در پوست محل تزریق
ممنوع می‌باشد.
در مورد تزریق دیسپورت محدودیت سنی ذکر نشده است، اما بهترین سن تزریق، سن ۳۰-۵۰ سال می‌باشد.

۵ توصیه های پس از تزریق:

پس از تزریق بیمار می‌تواند به کارهای روزمره پردازد، اما باید به مدت ۲ تا ۳ ساعت دراز نکشد و مرتبت عضلات تزریق شده را منقبض و منبسط نماید تا دارو بطور یکسان پخش شده و خطر افتادگی پلک به حداقل برسد. بیمار پس از تزریق حداقل به مدت ۲ ساعت نباید ناحیه تزریق شده را مالش دهد. معمولاً تاثیر دارو پس از ۲-۴ روز آغاز شده و پس از یک هفته الی ده روز به حداکثر خواهد رسید. تاثیر دارو به مدت ۴-۶ ماه باقی می‌ماند که البته این مدت با تکرار درمان، طولانی تر خواهد شد. اگر قبل از اینکه تاثیر تزریق قبلی بطور کامل از بین برود، تزریق بعدی انجام شود، اثر آن معمولاً مدت طولانی تری باقی خواهد ماند و اگر تزریقات بطور مرتبت تکرار شوند، بعد از ۱-۲ سال می‌توان هر سال آن را تکرار کرد. بین دو تزریق متوالی حداقل ۹ هفته فاصله باشد تا خطر تشکیل آنتی بادی علیه دارو در بدن به حداقل رسیده و لذا از تاثیر بخشی تزریقات بعدی کاسته نشود.

۶ عوارض:

نکته مهم در تزریق این دارو به منظور زیبایی صورت و یا تعریق بیش از